

Vuosikirja 2007

Mielenterveyden
keskusliitto

Toim. Inkeri Aalto
Taitto: Taina Leino, Vitale
Painopaikka: Kehitys Oy, Pori
ISBN 978-952-5692-06-8

Mielenterveyden keskusliitto on vuonna 1971 perustettu Suomen mielenterveyspotilaiden, mielenterveyskuntoutujien ja omaisten etu- ja palvelujärjestö. Liiton arvot ovat avoin, iloinen ja valpas.

Hyvien mielenterveyspalvelujen, asumisen, sosiaalipalvelujen, erilaisten tukipalvelujen ja riittävän taloudellisen turvan kokonaisuus on psyykkisistä sairauksista kuntoutumisen edellytys. Oikea-aikaisilla palveluilla voidaan kriiseihin puuttua jo alkuvaiheessa ja estää niiden syveneminen. Myös itsemurhia voidaan tällä tavalla ehkäistä.

Vertaistuki on liiton ydinideologiaa. Henkilöillä, joilla on omakohtaisia kokemuksia sairastumisesta, paranemisesta ja kuntoutumisesta, on hyvät mahdollisuudet ymmärtää toista samassa tilanteessa olevaa, kulkea rinnalla ja antaa toivoa.

Liiton keskeinen tehtävä on taistella riittävien palvelujen, toimeentulon ja mielekkään arjen kokemisen puolesta. Jotta nämä tavoitteet toteutuisivat, tarvitaan yhteiskunnassa myös asennemuutosta suvaitsevampaan suuntaan. Tätä työtä liitto tekee yhdessä jäsenyhdistystensä kanssa.

Mielenterveyspotilaiden hoito sivuraiteella

Mielenterveyden keskusliiton keskeisimpiä tehtäviä vuonna 2007 oli kiinnittää huomiota tuoreen hoitotakuulain puutteisiin ja vaatia niiden korjaamista. Hoitotakuun tulee toteutua sekä psyykkisten että fyysisten sairauksien hoidossa. Mielenterveyspotilaiden ja -kuntoutujien kohdalla molemmissa on huomattavia puutteita.

Mielenterveyspotilaista valtaosalle tarjotaan alle kuudessa kuukaudessa lyhyt vastaanottoaika, jolloin he eivät näy jonoissa, vaikka todellinen hoito jää puuttumaan. Liian usein käy niin, että potilaat pääsevät sisään hoitojärjestelmään ja saavat lähetteen eteenpäin, mutta heidät lähetetään kotiin pelkän lääkereseptin kanssa. Seuraava hoitotapaaminen saattaa olla viikkojen, jopa kuukausien kuluttua. Jotkut mielenterveyspotilaat ovat joutuneet jonottamaan hoitoa jopa toista vuotta.

Psykiatrinen diagnoosi ei saa olla syy tai tekosyy jättää fyysiset oireet tutkimatta ja hoitamatta. Mielenterveyspotilaiden ja -kuntoutujien on joskus vaikea päästä fyysisten oireidensa takia tutkimuksiin, koska vaivat leimataan luulotaudiksi, huomion hakemiseksi, psykosomaattiseksi tai lääkkeiden sivuvaikutuksista johtuviksi. Fyysisten oireiden alkuperä tulee aina selvittää, jotta mahdolliseen sairauteen voi saada asianmukaisen hoidon. Tutkimusten ja hoidon viipyminen aiheuttaa paljon tarpeetonta kärsimystä ja joskus myös ennenaikaisen kuoleman.

Hoitotakuujärjestelmä on ollut voimassa kolme vuotta. Somaattisten sairauksien osalta se näyttää toimineen varsin hyvin, ellei potilaalla samalla satu olemaan psykiatrinen diagnoosi. Hoitojonot ovat lyhentyneet tai peräti kadonneet.

Mielenterveyspotilaita ja -kuntoutujia hoitotakuu ei kuitenkaan ole hyödyttänyt. Voidaan jopa väittää, että hoitotakuu on suorastaan heikentänyt mielenterveysasiakkaiden hoitomahdollisuuksia. Kun somaattisten hoitojonojen purkaminen on vienyt lisää resursseja, on mielenterveysongelmien hoitoon jäänyt vähemmän voimavaroja.

Taistelu jatkuu.

Pekka Sauri
Puheenjohtaja

Askeleita eteenpäin

Vuotta 2007 vietettiin liitossa perheen teemavuotena. Liiton jäsenistä on 24 % omaisia. Mielistämme tehokkainta mielenterveystyötä on ehkäistä ihmisten uudelleen sairastumista ja tukea sairastuneiden läheisiä. Myös sairastuneiden ihmisten puolisoilla ja lapsilla on suuri vaara sairastua psyykkisesti, ellei koko perhe saa asianmukaista apua ja tukea.

Liitto oli Yhteisvastuukeräyksen kotimaan kohde. Toteutamme keräysvaroilla yhteistyökumppaneidemme kanssa Ehjä lapsen mieli -hankkeen. Tuemme sillä lapsia ja perheitä hyvään elämään, vaikka vanhemmilla olisikin psyykkistä sairautta. Järjestämme perhekursseja, koulutamme ammattilaisia ottamaan huomioon myös lapset ja avaamme liiton kotisivuille Mielix-koulusivut. Kouluikäisille tarkoitettu Mielix-lautapeli valmistui yhteistyössä liiton pohjois-suomalaisen jäsenyhdistyksen Hyvän mielen talo ry:n kanssa. Perhekurssien ja ammattilaisten koulutuksen suunnittelu käynnistettiin yhdessä alueellisten omaisyhdistysten, seurakuntien ja kuntien kanssa.

Liitto otettiin entistä enemmän huomioon myös erilaisissa asiantuntijatehtävissä. Puheenjohtaja Pekka Sauri toimii masennusta käsittelevän MASTO-hankkeen korkean tason työryhmässä ja sen ohjausryhmässä on kuntoutusjohtaja Tiina Johansson. Masto on sosiaali- ja terveysministeri Liisa Hyssälän käynnistämä, masennuksen puolittamiseen tähtäävä hanke. Työministeri Tarja Cronberg puolestaan kutsui liiton koulutusjohtaja Mika Vuorelan selvityshenkilökseen selvittämään kuntoutustuella ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevien henkilöiden työllistymisen ja työelämään paluun edistämistä.

Liiton keskustoimisto Ratakadulla nimettiin Helsingin Hyvän mielen taloksi. Siitä tuli liiton päätoimipiste, kun keskustoimisto kokonaisuudessaan siirtyi Ratakadulle.

Liitto jatkoi myös järjestöllistä kasvuaan. Vuoden lopussa jäsenyhdistyksiä oli jo 188 ja jäsenmäärämme yli 21 000. Perheen teemavuonna huomasimme, että monelle meistä oma mielenterveysyhdistys voi olla kuin perhe.

Kuva: Tuulikki Holopainen

Timo Peltovuori
toiminnanjohtaja

Vaikuttamistoiminta

Liiton tavoitteena on sosiaali- ja terveydenhuollon sekä muun mielenterveyspotilaiden ja -kuntoutujien kannalta keskeisen lainsäädännön sekä sen soveltamisen saaminen vastaamaan olemassa olevia tarpeita. Liitto toimii erityisesti ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien turvaamiseksi.

Mielenterveyspäivänä 10.10. julkaistiin kolmantena perättäisenä vuonna mielenterveysbarometri, joka kuvaa suhtautumista mielenterveyskuntoutujiin ja heidän omaisiinsa. Barometri antaa myös hyvän käsityksen siitä, miten tyytyväisiä psykiatrisen hoidon piirissä olevat henkilöt ovat saamiinsa palveluihin. Vastauksia pyydettiin edellisvuosien tapaan kolmelta eri kohderyhmältä: liiton jäseniltä, suurelta yleisöltä ja hoitoalan ammattilaisilta. Yhteistyökumppaneina olivat Suomen Psykiatryhdistys ja Suomen Psykologiliitto. Teemakysymykset liittyivät tällä kertaa skitsofreniaan.

Liitto teki yhteistyössä lääketehdas Astra Zenecan kanssa eduskuntavaalien alla kyselyn kansanedustajaehdokkailla heidän kuvastaan mielenterveyshoidon kokonaisuudesta. Ehdokkaat tunsivat vastausten perusteella aluetta huonosti. Kysely lähetettiin 1400:lle ehdokkaalle ja vastauksia tuli 517.

Lausunnot ja kannanotot

- Lausunto ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston lausuntopyyntöön HEL5907-25 koskien YK:n yleissopimusta vammaisten oikeuksista
- Lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle ja Vammaisfoorumille koskien henkilökohtaisen avustajajärjestelmän uudistamista
- Lausunto Soveltava Liikunta Soveli ry:lle vaikeavammaisten henkilöiden liikunnan kehittämisestä
- Kannanotto esitykseen valtakunnallisten liikuntajärjestöjen uudelleen ryhmittelystä sekä SoveLi ry:n mahdollisesta uudesta roolista
- Mielenterveyskuntoutujien paluuta työelämään on helpotettava, liittovaltuuston kannanotto
- Mielenterveyslain valvontaa tiukennettava, liittovaltuuston kannanotto

Kuva: Ismo Laukkari

Puoskariseminaari tiedotusvälineiden edustajille ja muille kiinnostuneille järjestettiin elokuussa liiton koulutustilassa Ratakadulla.

Seminaarit

Mielenterveysmessujen yhteydessä marraskuussa järjestettiin kutsuseminaari Kenen ehdoilla lääkehoitoa määrätään, jossa kansainvälisenä asiantuntijana oli David Healy Lontoosta.

Oikeus omaan asuntoon? -seminaari järjestettiin huhtikuussa Helsingissä. Suuren yleisömenestyksen saaneen seminaarin tarkoitus oli luoda asunto- ja mielenterveyspolitiikkaa keskustelemalla mm. siitä, mitä tarkoittaa asunto ja mitä koti. Vastailmestyneet asumispalvelujen laatusuositukset antoivat seminaarille ajan-kohtaista pohdittavaa.

Mielenterveyspooli järjesti hoitotakuuseminaarin, jonka järjestelyistä liitto vastasi. Pooli nosti myös esille hoitotakuun toteutumiseen liittyviä epäkohtia.

Puoskariseminaari tiedotusvälineiden edustajille ja muille kiinnostuneille järjestettiin elokuussa liiton koulutustilassa Ratakadulla. Tasokas ja monipuolinen ohjelma houkutteli paikan täyteen väkeä keskustelemaan mm. siitä, tarvitaanko Suomeen puoskarilakia.

Talous

Liiton toiminnan päärahoittaja oli Raha-automaattiyhdistys. Muita rahoittajia olivat Kela, työministeriö, opetusministeriö, ulkoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja projektiyhteistyökunnat. Liiton toimintaa tukivat myös TE-keskukset, Päivikki ja Sakari Sahlbergin säätiö ja Kotilieden Kummikerho.

Raha-automaattiyhdistyksen osuus oli 66,67 %, Kelan 10,45 %, eri ministeriöiden 2,10 %, yhteistyökuntien 5,67 %, ESR-rahoituksen 1,95 %, toiminnallisten tuottojen 10,12 % varainhankinnan sekä sijoitus- ja rahoitustoiminnan 3,14 %.

Toimintakauden kokonaistuotot olivat 5 344 333 euroa ja kokonaiskulut 5 388 595 euroa. Tilikauden alijäämä oli -44 262 euroa.

viestintää ja asennetyötä. Jäsenistölle järjestettiin paitatekstien ideointikilpailu. Kolme voittanutta tekstiä paljastettiin Mielenterveysmessuilla.

Liiton tuotteita välitettiin Helsingin Hyvän mielen talon ensimmäisen kerroksen infopisteestä. Jo aikaisemmin niitä on voinut tilata puhelimitse, sähköpostilla ja netin kautta.

Lääketehtas Astra Zeneca tuki liiton toimintaa osallistumalla mm. mielenterveysbarometrin, messujen ja julkaistun valokuvakirjan kustannuksiin.

Vuonna 2007 liiton varainhankintayhtiön Oy MTKL Vireä Mieli Ab:n liikevaihto oli 707 704 euroa, mikä oli selvä parannus edelliseen vuoteen. Yhtiön tulos oli 15 098 euroa. Vuoden lopussa yhtiöllä oli kaksi kuukausipalkkaista työntekijää ja 12 provisiopalkkaista myyjää.

Kuva: Erika Johansson

Tilintarkastajina toimivat KHT Minna Riihimäki ja Kirsi Jantunen ja heidän varatilintarkastajinaan Riitta Ylipiha ja Nina Johansson KPMG-yhtiöstä. Sisäisinä tarkastajina toimivat koko vuoden 2007 Pentti Koivu, Maarit Huuhka ja Jukka Hiissa.

Laulaja Samuli Edelmann järjesti Helsingin Tuomiokirkossa viattomien lasten päivänä 28.12. hyväntekeväisyyskonsertin. Sen ja siihen liittyvän keräyksen tuotto luovutettiin liitolle, joka kohdistaa lahjoitussumman mielenterveysongelmien kanssa kamppailevien lasten ja nuorten toimintaan. Lahjoitussumman (32 000 euroa) luovuttaminen jäi vuoden 2008 puolelle.

Liiton pääasiallisimpia varainhankintakeinoja olivat julkaisujen ja t-paitojen myynti. T-paidat ovat osa liiton

Viestintä

Liiton viestintätoimi tukee liiton työtä tavoitteidensa saavuttamiseksi. Viestinnän keinoin se tekee liittoa tunnetuksi ja vahvistaa sen asemaa asiantuntijajärjestönä. Julkisuuteen toimitettiin tiedotteita liiton kannanotoista ja toiminnasta 43 kappaletta.

Liitto kutsui vuoden 2008 Hyvän mielen lähettilääksi toimittaja Lauri Karhuvaaran. Hyvän mielen lähettiläs ei ole arvonimi, vaan tehtävä, johon kutsuttu henkilö sitoutuu vuoden ajaksi. Hän esiintyy Mielenterveyden keskusliiton järjestämissä tapahtumissa ympäri vuoden. Hyvän mielen lähettilään tehtävään valitaan henkilö, joka tekee vapaaehtoista mielenterveystyötä osana jokapäiväistä toimintaansa.

Mielenterveysmessut

Suurin valtakunnallinen tapahtuma oli mielenterveysviikolla järjestettävät kaksipäiväiset Mielenterveysmessut, joille osallistui 4374 henkilöä. Messujen seminaarien suunnittelu ja toteutus olivat laajan yhteistyön tulos. Teemana oli Elämäniloa perheille.

Mielenterveysmessut järjestettiin nyt kymmenettä kertaa. Ne ovat vakiinnuttaneet asemansa mielenterveysalan suurimpana vuotuisena tapahtumana. Näytteilleasettajia oli 67, seminaareja 11 ja tietoiskuja yli 80 ja yleisöluentoja 4. Näyttelyosasto oli loppuunmyyty. Tällä kertaa järjestettiin myös mielenterveyskuntoutujien taiteesta näyttely ja painatettiin messujen seminaari-lyhennelmäkirja kaksikielisenä.

Messuvierailta saatu palaute messujen sisällöstä oli erittäin positiivista. Messujen järjestelyt hoidettiin lähes kokonaan liiton omin voimin

Käsi-kädessä-lehti ja Kotilääkäri-lehti järjestivät kirjoituskilpailun aiheesta vaikea vanhemmuus. Kolme parasta palkittiin Mielenterveysmessuille.

Teemaviikot ja -päivät

Viikolla 17 vietettiin Hyvän mielen viikkoa. Sen tarkoituksena on vähentää mielenterveysongelmiin liittyviä leimoja ja pelkoja sekä edistää kansalaisten psyykkistä hyvinvointia. Tapahtumia oli eri puolilla maata. Liitto järjesti Joensuussa Työ ja mielenterveys -teemapäivän ot-sikolla Onko sosiaalinen yritystoiminta eettistä?

Kynttilätapahtumia itsemurhan uhrien muistoksi järjestettiin viikon 46 sunnuntaina. Helsingissä kynttilät sytytettiin Diana-puistoon ja ohjelmaa oli Hyvän mielen talolla. Tilaisuudessa oli 150 henkilöä.

Viikolla 47 vietetty mielenterveysviikko on liiton tärkein teemaviikko, jota vietettiin ensimmäistä kertaa vuonna 1974. Viikon ja koko vuoden teemana oli Elinvoimaa perheille. Teemaa tuotiin esille julkaisuissa, tapahtumissa ja tempauksissa. Viikon aikana mielenterveysyhdistykset järjestivät satoja eri tilaisuuksia.

Valon päivää vietettiin ensimmäistä kertaa 3.2.1998, ja siitä lähtien sitä on vietetty vuosittain masennuksen vastaisena päivänä varsinkin pääkaupunkiseudulla. Liitto osallistui sen järjestämiseen yhteistyökumppaneiden kanssa. Valon päivän tilaisuuteen osallistui Helsingissä 200 henkilöä.

Liitto paikallisyhdistyksineen vaalii Kukan päivänä, 13. toukokuuta, yhteyttä toisiin ihmisiin. Yhdistykset järjestävät omilla paikkakunnillaan erilaisia tempauksia ja tapahtumia.

Liitto kutsui vuoden 2008 Hyvän mielen lähettilääksi toimittaja Lauri Karhuvaaran. Kuva: Jarmo Jauhiainen.

Julkaisutoiminta

Sisäisen tiedotuksen tärkein kanava Revanssi-lehti ilmestyi neljä kertaa. Sen painos oli 22 000.

Liitto julkaisee Käsikädessä-aikakauslehteä, jonka kustantaa liiton osakeyhtiö Oy MTKL Vireä Mieli Ab. Sitä markkinoitiin kotitalouksiin ja yrityksiin.

Teos Yhteisasumisesta yhteiskuntaan? on ensimmäinen laaja suomenkielinen tutkimus mielenterveyskuntoutujien asumispalveluiden tilasta ja tulevaisuudesta. Samanaikaisesti työstettiin lisensoitettua tutkimusta Skitsofreniasta kuntoutuminen julkaistavan kirjan muotoon. Teos on suomalaisen kuntoutujälähtöisen mielenterveystutkimuksen pioneeriä.

Jarmo "Yammu" Jauhaisen valokuvakirja 1,5 % Äänekäs, hiljainen kansa julkaistiin Mielenterveysmessuilla. Kirjan kuvista tehtiin myös kortteja.

Vuoden alussa valmistui ammatillisen kuntoutumisen opas, joka esittelee palveluja koko maan alueella. Se ilmestyi liiton kotisivuilla ja sitä päivitettiin pitkin vuotta.

Www-sivuja kehitettiin ja uudistettiin. Ne siirrettiin uudelle palvelimelle. Samalla uudistettiin graafista ilmettä. Nettiradio Mielenvire toimi toista vuotta.

Järjestötoiminta

Liitolla oli vuoden 2007 lopussa 188 jäsenyhdistystä. Niihin kuuluvien henkilöjäsenmäärä oli noin 21 000. Vuonna 2007 liiton jäseneksi hyväksyttiin 7 uutta yhdistystä. Liiton jäsenilleen myöntämä jäsenkortti oikeuttaa alennuksiin liiton kanssa yhteistyösopimuksen tehneiden yritysten palveluista.

Jäsenyhdistysten tukeminen

Liitto tuki jäsenyhdistyksiään auttamaan jäsenistöään selviytymään arkipäivän asioista sekä elämään täysipainoista, mielekästä elämää yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä. Liiton aluejohtajat tukivat yhdistyksiä ja toimivat lukuisissa eri verkostoissa sekä yhteistyöprojekteissa omilla alueillaan.

Etenkin vastaperustetut ja pienet yhdistykset ovat tarvinneet liiton apua perustoimintojensa hoidossa. Suuret yhdistykset puolestaan ovat hyötäneet siitä, että liitto on tukenut niitä projektien eteenpäin viemisessä.

Toiminta-avustusten ja starttirahojen lisäksi jäseniä tuettiin maa- ja metsätalousministeriön myöntämällä elintarviketuella. Liitto muisti jäsenyhdistyksiään pienellä rahalahjalla niiden merkkipäivänä. Lahjan suuruus määräytyy toimintavuosien perusteella.

Jäsenyhdistysten tukeminen tapahtuu aluekeskusten kautta. Ne koordinoivat ja tukevat jäsenyhdistysten suunnittelu-, kehittämis- ja vaikuttamistyötä. Aluekeskuksia on neljä: Turku, Helsinki, Kuopio ja Rovaniemi. Niihin kootaan liiton ja yhdistysten palveluja.

Aluekeskuksen järjestöpalvelut ovat ensisijaisesti suunnattuja mielenterveysyhdistyksissä toimiville, mutta tarkoitus on myös palvella muitakin mielenterveyskentällä toimivia. Samalla luodaan uudenlaisia, toimivia kumppanuus- ja verkostosuhteita.

Kaikki aluekeskukset järjestivät toimintavuoden aikana erilaisia koulutustilaisuuksia niin jäsenistölle kuin muillekin kohderyhmille.

Helsinki

Etelä-Suomen alueella toimi vuoden 2007 lopussa 24 rekisteröityä mielenterveysyhdistystä ja 6 valtakunnallista mielenterveysyhdistystä, yhteensä 30. Uusia yhdis-

tyksiä ei Etelä-Suomen alueella liittynyt keskusliittoon. Kahden yhdistyksen perustaminen laitettiin alulle. Näiden yhdistysten perustavat kokouksen siirtyivät vuoden 2008 puolelle.

Valtakunnallisten liiton tapahtumien järjestelyt, nuorten aikuisten toiminnan kehittäminen ja Seuturyhmä-hankkeen koulutukset ympäri Etelä-Suomea sekä vaikuttamistoiminta eri työryhmissä muodostivat yhdistyskäyntien ohella toimintavuoden 2007 keskeisen sisällön.

Etelä-Suomen alueella järjestettiin vuoden aikana 15 tapahtumaa ja niihin otti osaa yhteensä 1500 ihmistä.

Kuopio

Kuopion aluekeskuksen alueella toimi vuoden 2007 aikana 78 rekisteröityä mielenterveysyhdistystä. Toimintavuoden aikana perustettiin yksi uusi yhdistys.

Kuopion aluekeskuksen palvelut olivat järjestöpalvelut, asuntojen korjausneuvonta Remppa, Tietopalvelu Propelli, Perttu-perhekuntoutusprojekti sekä Jyväskylässä toimivat Turvanen ja alueellinen kuntoutussuunnittelu.

Oppilaitosten opiskelijat olivat yksi koulutuksen ja tiedotuksen kohderyhmä. Opiskelijoiden ohjauksesta vastasivat kuntoutussuunnittelija, kuntoutusneuvoja ja aluejohtaja. Ensimmäistä kertaa aluekeskuksessa otettiin vastaan opiskelijan näyttö mielenterveyskuntoutuksen opintojakson osalta. Näytön arvioinnissa olivat mukana kuntoutusneuvoja, vertaisneuvoja ja aluejohtaja.

Turku

Lounais-Suomen alueella oli vuoden 2007 lopussa 41 rekisteröityä mielenterveysyhdistystä, joista 3 valtakunnallista. Uusia yhdistyksiä perustettiin vuoden aikana kolme.

Turun aluekeskuksen tiloissa toimivat liiton järjestöpalvelut, Tietopalvelu Propelli ja Perttu-perheprojekti. Hallinnollisesti Turun aluekeskuksen alla toimii myös liiton liikuntatoiminta ja pohjoismainen yhteistyö.

Lisäksi aluekeskuksessa on alivuokralaisena Syömishäiriöliitto-SYLI ry:n sekä Lounais-Suomen Syömishäiriöperheet ry:n toimijoita ja toimintaa

Rovaniemi

Vuonna 2007 Rovaniemen aluekeskuksen alueella toimi 24 rekisteröityä mielenterveysyhdistystä.

Vuoden aikana aluekeskuksen toiminta vakiintui. Siellä toimivat myös Turvanen ja kaksi projektia: Perttu-perheprojekti ja Omille jaloille – jalkautuvan velkaneuvonnan projekti.

Aluekeskuksessa toimi myös Rovaniemen alueen mielenterveysyhdistys Balanssi ry.

Palkinnot ja kunnianosoitukset

Hallitus myönsi yhdistysten hakemuksista ansiomerkkejä seuraavasti:

- ▶ Kultainen ansiomerkki 1 kpl
- ▶ Hopeinen ansiomerkki 5 kpl
- ▶ Pronssinen ansiomerkki 7 kpl

Toiminnanjohtaja myönsi liiton viirejä 8 ja seinälautasia 1 kappaletta.

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry myönsi Mielenterveyden keskusliiton esityksestä Kansalaistoiminnan liittojen vuoden 2007 palkinnon taiteilija Harri Kivelle.

Seuturyhmät-hanke

Aluekeskuksissa alkoi Seuturyhmät-hanke, jonka kautta järjestettiin paljon koulutusta jäsenyhdistyksille.

Seuturyhmä-hankkeen tavoitteena on kehittää mielenterveysyhdistysten ja muiden mielenterveystoimijoiden välistä yhteistyötä ja vahvistaa jäsenyhdistysten järjestöosaamista. Sisältönä on seutukunnallisia koulutuksia järjestötoiminnasta, vaikuttamisesta ja työnantajan roolista. Yleensä koulutukseen kutsuttiin osallistujat 4–6 yhdistyksestä kerrallaan.

Tilasto järjestettyjen tilaisuuksien ja osallistujien määrästä eri aluekeskusten alueella:

Tilaisuus	Helsinki	Turku	Kuopio	Rovaniemi
puheenjohtajapäivät		2/154		
työntekijäpäivät		2/33		
kehittämisen- ja koulutustilaisuudet	21/225	6/119		
järjestötoiminnan perusteet			17/207	5/36
vaikuttaminen			14/69	
aluepäivät			3/71	1/53
muut tilaisuudet (kehittäminen, virike-)			4/85	1/30
Yhteensä	21/225	10/306	38/432	7/94

Kuva: Ismo Laukkarinen

Vertaistoiminta

Vertaistoiminta on keskeinen osa liiton ideologiaa. Vertaistoimintaa on mm. kuntoutuksen, työllisyyden, koulutuksen, kulttuurin ja liikunnan sektoreilla.

Naistoiminta

Naistoiminnan tarkoitus on organisoida vertaistoimintaa ja edistää siten naisten voimaantumista.

Toukokuun lopulla liitto järjesti viidennen, naisille suunnatun vertaispäivän, teemanaan "Iloa Itsestä". Tällä kertaa päivillä tutustuttiin klovneriaan ammattitaitoisessa ohjauksessa. Osallistujia oli 20. Naisten vertaistoiminnan jatkuvuus ja sen kehittäminen koettiin päivien aikana vahvasti naisten hyvinvointia ja jaksamista edistävänä asiana. Tarvetta nähtiin myös naisille suunnatuille ryhmänohjauksen koulutuksille.

Miestoiminta

Liiton miestoiminta käynnistyy vähitellen. Ensimmäinen miesseminaari järjestettiin Seinäjoella toukokuussa. Seminaarissa kuultiin puheenvuoroja miehenä olemisesta ja keskusteltiin miesryhmien merkityksestä yhdistyksissä. Miesryhmätoiminta käynnistettiin yhteistyössä Mies-sakit ry:n kanssa.

Nuorten aikuisten toiminta

Nuorten aikuisten kursseja pystyttiin järjestämään vain yksi. Ryhmänvetäjäkurssille Sotkamossa syyskuussa otti osaa 12 nuorta. Liitto on mukana Vammaisjärjestöjen nuorisoyhteistyöryhmä VNY:ssä ja oli VNY:n puheen-

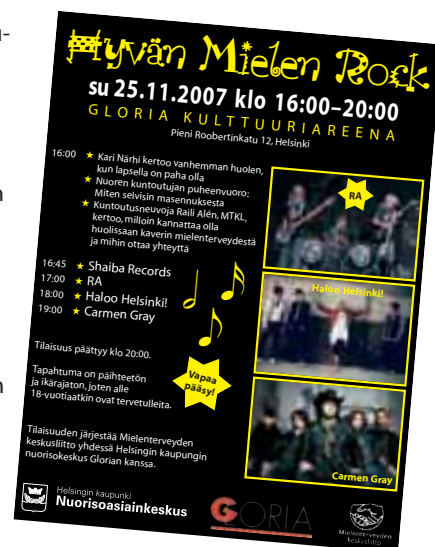
johtajajärjestö 2007. VNY:n koulutuksiin otti osaa yhteensä 30 nuorta, joista osa keskusliitosta. Liitto vastasi joidenkin VNY:n yhteisten koulutusten toteuttamisesta.

Nuorille järjestettiin Mielenterveysviikon loppuhuipennukseksi Hyvän Mielen Rock yhteistyössä Helsingin kaupungin nuorisokeskus Glorian kanssa. Rock-tapahtumaan otti osaa 300 nuorta.

Merkittävin asia nuorten toiminnan kannalta vuonna 2007 oli Mielenterveyden keskusliiton hyväksyminen Nuorisoyhteistyö Allianssin jäseneksi. Tämä tarkoittaa sitä, että liitto tekee merkityksellistä nuorisotyötä - ja politiikkaa maassamme.

Itsetuntoklinikka-projekti

Itsetuntoklinikka on Tekryn rahoittama projekti, jonka tarkoituksena on kouluttaa vertaisohjaajia yhdistyksiin pitämään ryhmiä päihteettömän elämän tukemiseksi ja terveiden elämäntapojen edistämiseksi. Päihteettömyysteema on koettu tärkeäksi, ja aiheen esilläpito edelleen aktiivisesti esimerkiksi kuntoutuskursseilla ja vertaisohjaajakoulutuksissa katsottiin tarpeelliseksi.

Järjestetyt tilaisuudet: tilaisuuksien määrä/osallistujien määrä

Tilaisuus	Kuopio	Helsinki	Rovaniemi	Turku
peruskoulutus	7/103	2/30	1/13	1/18
jatkokoulutus	1/17	1/15		
virikistyspäivä	1/18		1/15	
Yhteensä	9/138	3/45	2/28	1/18

Kulttuuritoiminta

Monipuolinen kulttuurin harrastaminen tukee psyykkistä kuntoutumista. Toiminnan laajentamiselle on suurta tarvetta.

Monipuoliset kulttuuripäivät järjestettiin Kotkassa elokuussa. Päivät käynnistyivät Ehjä lapsen mieli -seminaarilla, joka keräsi salin täydeltä väkeä. Päivillä puhuttiin runsaasti kulttuurin ja taideterapian merkityksestä kuntoutumisessa. Ohjelmassa oli myös veneristeily, tanssia ja mahdollisuuksia tehdä omin käsin taidetta. Kulttuuripäivien järjestelyihin osallistui suuri joukko yhdistysväkeä. Osallistujia oli 200.

Mielenterveyskuntoutujien taidetta oli esillä marraskuussa Mielenterveysmessuilla.

Hyvän mielen galleria perustettiin Helsingin Hyvän mielen talon ensimmäiseen kerrokseen, joka samalla toimii koulutustilana tarvittaessa. Kauppala-hankkeen vetäjä, taiteilija Harri Kivi, toimii gallerian kuraattorina ja järjestää kahden kuukauden välein uuden taiteilijan työt esille. Tilassa on myös kulttuuriohjelmaa niin lapsille, nuorille kuin aikuisillekin.

Taide ja terveys -tilaisuuksia järjestettiin toimintavuonna neljä: Keravalla, Kuusankoskella, Joensuussa ja Helsingissä. Tapahtumien tavoitteena on herättää julkista keskustelua terveyden, mielen terveyden ja taiteellisen ilmaisun suhteista. Tapahtumissa on sekä keskustelu-osuus että konsertti.

Liikunta ja virkistys

Liikunnalla on suuri merkitys ihmisen psyykkiselle hyvinvoinnille ja psyykkisistä sairauksista kuntoutumiselle.

Koulutus

Liikuntavastaavien kahdella peruskurssilla koulutettiin yhteensä 28 uutta henkilöä. Koulutettuja liikuntavastaavia on nyt 194 yhteensä 103:ssa paikallisyhdistyksessä.

Liikuntavastaavien jatkokurssille osallistui 14 liikuntavastaavaa. Lisäksi järjestettiin Vesiliikuntaa ja virkistystä -jatkokoulutus, johon osallistui 12 liikuntavastaavaa.

Kilpailut

Kahdennettoista Yleisurheilukisat järjestettiin elokuussa Rovaniemellä. Lajeina oli 1000 m:n kävely, 3-ottelu (60 m:n juoksu, kuulon työntö ja pituushyppy) sekä ruotsalaisviesti. Kilpailijoita oli 112 yhteensä 22 eri yhdistyksestä. Oheislajina olivat turbokehäänheitto ja mölkky.

Mestaruusturnaus järjestettiin toukokuussa Seinäjoella. Lajeina olivat salibandy ja lentopallo. Salibandyyn

kilpasarjaan osallistui 5 joukkuetta ja harrastesarjaan 10 joukkuetta eli yhteensä 15 joukkuetta. Lentopallomestaruudesta otteli 5 joukkuetta. Pelaajia turnauksessa oli yhteensä n.200. Pelaajien lisäksi mukana oli myös paljon yhdistysten jäseniä huolto- ja kannustusjoukkoina, mikä kertoo tapahtuman tärkeydestä jäsenistölle.

Lomatoiminta

Liitto järjesti tuettuja lomiam yhdessä Maaseudun terveys- ja lomahuollon sekä Lomakotien liiton kanssa. Vuonna 2007 järjestettiin kolme tuettua lomaa, joista yksi oli aikuisten loma ja kaksi perhelomaa. Lomajaksoilla oli kaikkiaan 70 lomalaista, joista aikuisia 43 ja lapsia 27.

Lomajaksoilla on mukana aina kaksi vertaislomaohjaajaa. Vuonna 2007 lomaohjaajarekisteriin kuului 11 henkilöä.

Kuntouttava matkailu

Kesäkuussa ja joulukuussa järjestettiin Hyvän mielen risteilyt yhteistyössä Viking-varustamon kanssa. Osallistujia oli kummallakin risteilyllä noin 200 henkilöä.

Kuva: Ismo Laukkarinen

Kuntoutus

Mielenterveyden keskusliiton kuntoutuksen tehtävänä on yhteistyössä mielenterveyskuntoutujien kanssa luoda, kokeilla ja kehittää kuntoutuspalveluita, jotka edistävät heidän valmiuksiaan saavuttaa ja ylläpitää elämälleen asettamia päämääriä sekä kykyä toimia menestyksekkäästi ja tyytyväisenä elinympäristössään ja valitsemisissaan rooleissa. Lisäksi liitto tuottaa asiantuntija-, koulutus- ja neuvontapalveluita, jotka tukevat kuntoutuksen kokonaisjärjestelmän kehittämistä vastaamaan mielenterveyskuntoutujien tarpeita.

Toimintavuonna jatkettiin kuntoutuksen alueellistamista. Alue- ja paikallistoimintaa kehitettiin liiton aluekeskuksissa yhteistyössä Kelan, kuntien ja paikallisyhdistysten kanssa.

Kuntoutuskurssit

Vuosi 2007 oli kuntoutuskurssitoiminnan 25. vuosi. Neljännesvuosisadan taivalta juhlittiin Lahden Sibeliustalolla Ehjä Lapsen Mieli konsertilla. Konsertissa esiintyivät seuraavat taiteilijat: kapellimestari Jaakko Kuusisto, baritoni Tommi Hakala, sopraano Ilona Jokinen, sopraano Julia Pihavainio sekä juontajat Krisse ja Reijo Salminen. Taiteilijat lahjoittivat työpanoksensa liitolle.

Kuntoutuskurssija kehitettiin sisällöllisesti ohjaajien palautelomakkeiden, kurssilaisilta saadun palautteen ja kurssitoiminnasta saatujen kokemusten pohjalta. Vuoden aikana testattiin edelleen perhekurssitoiminnan laatu-käsikirjaa ja julkaistiin käsikirja lastenohjaajille. Koko kurssitoiminnalle aloitettiin yhteisen laatujärjestelmän luominen. TRIO-mielenterveyskuntoutuksen tuote rekisteröitiin. Siinä kehitettyjen kuntoutuskäytäntöjen pohjalta koulutettiin yhteistyötahoja. TRIO-projekti sai vuoden 2007 Kuntoutussäätiön mitalin.

Kela

Kela-kuntoutuskurssien kolmivuotinen optio alkoi vuoden 2006 alussa. Vuonna 2006 toteutui yhteensä 22 Kelan rahoittamaa kuntoutuskurssijaksoa, toimintavuonna

järjestettiin 36 kuntoutuskurssia, joista yhdeksän oli vuonna 2006 alkaneiden kuntoutuskurssien kakkosjaksoja.

Kelalta saatiin vuonna 2006 uutena toimintamuotona harkinnanvaraista rahoitusta perhekuntoutuskursseille, jotka on tarkoitettu perheille, joissa toisella vanhemmisella on mielenterveysongelma ja yhden vanhemman perheille. Kurssien jatko-osia järjestettiin toimintavuonna kaksi. Kurssien välillä järjestettiin yksilöllisiä kuntoutusohjaus-käyntikertoja. Lisäksi järjestettiin kaksi kurssia, joiden jatko-osat ovat vuonna 2008.

Kelan kuntoutuskurssimäärät ja osallistujat vuonna 2006 ja 2007

vuosi	kurssijaksot	kurssiviikot
2006	21	33
2007	22	36

vuosi	osallistui	perui	keskeytti	ei tullut	ei valittu	haki yht.
2006	293	36	6	4	191	524
2007	361	18	3	1	113	506

RAY

Valtakunnalliset kuntoutujien koulutuspäivät pidettiin Lahdessa teemalla luovatoiminta ja taide kuntoutumisen tukena.

Kuntoutuminen ja muutos sekä Otetta elämään pitkään sairastaneille -kuntoutuskurssit järjestettiin kaksiosaisina, eli peruskurssille valitut kutsuttiin automaattisesti myös jatkokurssille. Lisäksi järjestettiin kuntoutuskurssi naisille teemalla kaupunkikulttuuri sekä miesten kurssi teemalla luonto ja liikunta sekä syventävä kuntoutuskurssi. Toiminnallisia kuntoutuskurssija järjestettiin kaikkiaan viisi, joista jokaisella oli oma teemansa. Teemoina olivat tanssi, värit ja kuvat, elämäntarinan kirjoittaminen valokuvaus, ratsastus ja laulu. Lisäksi järjestettiin yksi parisuhdekurssi, jolle osallistui 10 pariskuntaa

Ray:n kurssimäärät ja osallistujat vuonna 2006 ja 2007

vuosi	kurssit	osallistujat	hakijat
2006	22	323	758
2007	26	446	930

Vuosi 2007 oli kuntoutuskurssitoiminnan 25. vuosi. Neljännesvuosisadan taivalta juhlittiin Lahden Sibeliustalolla Ehjä Lapsen Mieli konsertilla. Kuva: Inkeri Aalto.

Perttu-perheprojekti

Raha-automaattiyhdistys on myöntänyt Mielenterveyden keskusliitolle rahoituksen kolmivuotiselle (2006–2008) perheprojektille, jonka kohderyhmänä ovat nuoret lapsiperheet, joista toisella vanhemmista on jokin psyykinen sairaus. Projekti toteutetaan Turun, Kuopion ja Rovaniemen aluekeskuksissa.

Valitut perheet käyvät kaksi, noin viikon pituista internaattimuotoista kuntoutuskurssia, joissa jaetaan tietoa kuntoutumisesta ja näkökulmia siitä, mitä kuntoutuminen tarkoittaa. Yhdessä pyritään löytämään perheiden voimavarat ja vahvistamaan niitä. Kursseilla on mahdollisuus yhdessä tekemiseen, osallistumisen ja onnistumisen kokemuksiin.

Kuntoutuskurssien välissä toteutetaan perheen tarvetta vastaava määrä henkilö- ja perhekohtaisia palveluohjauksia tavoitteena perheiden toimintavoiman kasvu, sosiaalisen pääoman vahvistuminen ja vertaistuen kokeminen, joka antaa mm. toivoa muutoksen mahdollisuudesta.

Projekti käynnistyi vuonna 2006 Turun alueelta. Vuonna 2007 mukaan tulivat Kuopio ja Rovaniemi, joissa molemmissa järjestettiin keväällä ensimmäinen internaattimuotoinen kuntoutuskurssi ja aloitettiin perheiden yksilöllinen ohjaus.

Pallo haltuun – nuorten aikuisten kuntoutusprojekti

Pallo haltuun – nuorten kuntoutuskokonaisuus on yksi Kelan rahoittamasta yhdeksästä hankkeesta osana valta-

kunnallista Kelan nuorten mielenterveyskuntoutuksen kehittämis- ja tutkimushanketta 2006–2008. Pallo haltuun -ryhmät on suunnattu helsinkiläisille nuorille aikuisille, joiden osallistuminen työelämään tai opintoihin on vaikeutunut mielenterveydellisten ongelmien takia. Mallia kehitetään yhteistyössä hankkeen yhteistyökumppaneiden kanssa.

Vuoden kestoinen kuntoutus sisältää kurssiviikkoja, ryhmätapaamisia, yksilöllistä palvelu- ja kuntoutusohjausta sekä omaisten ryhmätapaamisia. Ensimmäisessä ryhmässä oli 11 henkilöä, toisessa 12 ja kolmas ryhmä aloitti 14 asiakkaalla.

Keskeisenä on asiakkaiden sitoutumisen kannalta pidetty ryhmän kokoamisvaihetta, jossa asiakasta tavataan ensin hoitotahon luona ja sen jälkeen kuntoutuksen tiloissa, jonka jälkeen hän päättää osallistumisestaan.

Palaute on ollut varsin positiivista ja kehittämisen kohtia on myös löytynyt. Tavoitteena on mallin toteutuminen jatkossa pysyvänä kuntoutuskäytäntönä osana liiton kuntoutustoimintaa.

Pämi-projekti

Päihde- ja mielenterveysasiakkaiden avokuntoutusmallin kokeilu- ja kehittämishanke PÄMI käynnistyi vireästi loppukevästä Tampereella. Se on liiton yhteistyöprojekti Sininauhaliiton kanssa. Mukana on molempien jäsenyhdistykset ja paikalliset yhteistyökumppanit.

Tampereen alueen toiminnan käynnistämisen jälkeen aloitettiin Lahden ja Haminan seudun osahankkeiden valmistelut ja vahvistettiin yhteistyötä seudullisten toimijoiden kanssa.

Koulutus ja ammatillisen kuntoutumisen tuki

Liiton koulutusyksikkö perustettiin vuoden 2007 alussa. Sen tarkoitus on koordinoita liiton koulutus-toimintaa, jota suunnataan sekä mielenterveys-kuntoutujille että eri alojen sellaiselle ammatti-henkilöstölle, joka työnsä puolesta on tekemisissä mielenterveyskuntoutujien kanssa.

Toiminnan tavoitteena on ehkäistä vakavia psyykkisiä ongelmia kohdanneiden henkilöiden syrjäytymistä sekä myös edistää työllistymistä ja sosiaalista yritystoimintaa.

Vuoden aikana järjestettiin yhteensä 26 koulutusta tai koulutuskokonaisuutta, joihin osallistui ammatillista kuntoutumista ohjaavaa tai kouluttavaa henkilöstöä, sosiaali- ja terveysalan henkilöä tai muita mielenterveys-kuntoutujia työssään kohtaavia koko maasta. Koulutuksia järjestettiin mm. ammatilliseksi erityisopettajiksi opiskeleville, kuntoutujia kouluttavien valmentavien ja muiden erikoislinjojen opetushenkilöstölle, kansalais-opistojen henkilöstölle sekä työkeskusten ohjaajille. Osallistujia oli 731.

Mielenterveys- ja opintieverkosto

Koulutusyksikön kokoonkutsuman Mielenterveys ja opintie -verkoston kokoavana teemana on opiskelijoiden mielenterveyteen ja henkiseen hyvinvointiin liittyvät kysymykset yleissivistävissä ja ammatillisissa oppilaitoksissa. Verkoston yhteyshenkilöiksi oli ilmoittautunut vuoden loppuun mennessä 178 eri koulutusta tai työllistymispalveluja tarjoavan toimipisteen edustajaa. Liitto julkaisi 4 verkostokirjettä ja järjesti kaksi seminaaria vuonna 2007.

Ammatillisen kuntoutumisen tuki

Ammatillisen kuntoutuksen tukipalvelujen kehittämis-työ jäsenyi kuntoutuvien henkilöiden tukeen pääkau-punkiseudulla sekä valtakunnalliseen verkostoyhteis-

työhön perustuvaan kehittämistyöhön sekä koulutusten järjestämiseen. Helsingissä Ratakadulla toimii ammatil-lisen kuntoutumisen tukipiste, ja tuen piirissä oli 228 henkilöä. Sen toiminta oli ammatillista kuntoutumista tukevaa kurssitoimintaa sekä yksilöllistä ja ryhmätoimin-tana toteutua tukea.

Liitto järjesti kaksi Toiveista totta -ammatillisen kun-toutumisen kurssia, yhden työnhakukurssin sekä kaksi Haaveet todeksi -kurssia. Kurseilla oli yhteensä 50 osal-listujaa.

Liitto järjesti yhteensä 14 Unelmakeidas-nimistä, kahden päivän mittaista kurssia ammatilliseen kuntou-tukseen osallistumista harkitseville kuntoutujille. Unelma-keidas-harjoituksissa oli yhteensä 109 osallistujaa ja niitä järjestettiin paitsi tukipisteessä myös Helsingin päivä-sairaaloiden asiakkaille sekä Diakoniaopiston ja Keskus-puiston ammattiopiston oppilaille ja opettajille.

Ammatillisen kuntoutumisen tukea ja neuvontaa tarjottiin lisäksi tukipisteen tiloissa ryhmässä tai yksilöl-lisesti 65 osallistujalle.

Vertaistuesta voimaa – Equal-projekti Pohjois-Karjalassa

Liitto toteutti osana Pohjois-Karjalan Equal-projektia Optio työelämään Vertaistuesta voimaa -osaprojektia. Siinä kehitettiin vertaistukitoimintaa ja kumppanuutta Pohjois-Karjalassa mielenterveyskuntoutujien työhön ja koulutukseen rekrytoitumiseksi. Tärkeänä osana oli so-siaalisen yritystoiminnan edistäminen.

Työllistymistä tukevaan toimintaan osallistui yhteen-sä 30 henkilöä ja Työ ja Mielenterveys -koulutuspäiviin 200 henkilöä.

Tuotoksena syntyi ammatillisen kuntoutumisen tuki-ryhmätoiminnan oppimateriaali sekä uutta yhteistyötä työllistävien yritysten kanssa. Laajan yrityskyselyaineis-ton perusteella löydettiin lähes sata yritystä, joilla oli kiinnostusta sosiaalista yritystoimintaa kohtaan ja val-miuksia palkata vajaakuntoisia työntekijöitä.

Projekti päättyi vuoden lopussa.

Tutkimustoiminta

Liitto on saanut rahoituksen uutta tutkivaa, Yhteinen ymmärrys ja avunanto -kehittämiprojektia varten RAY:ltä. Se toteutetaan kolmen eri kaupungin kanssa siten, että samalla voidaan hyödyntää aikaisemman tutkimuksen, Yhteisasumisesta yhteiskuntaan -hankkeen tuloksia. Kohdepaikkakuntien on määrä osallistua myös projektin rahoitukseen.

Uusi tutkimushanke kohdistuisi seudullisen palvelurakenteen vahvistamiseen monituottajamallin mukaisesti ja palvelunkäyttäjien osallistumismahdollisuuksien lisäämiseen paikallisesti ja seudullisesti asetettujen kehittämissuhteiden mukaisesti. Erityistavoitteena projektissa on kokemustutkijakoulutus liiton sisäisen verkoston kautta, mikä jo käynnistyi vuoden 2007 aikana.

Suomen ensimmäiset kuntoutuja-tutkijat valmistuivat 15.6. Imatralla. Liitto koulutti mielenterveyskuntoutujia arvioimaan psykiatrisen hoitojärjestelmän toimivuutta. Kurssi kesti kaksi kuukautta. Kolmetoista kuntoutuja-tutkijaa tekee teemahaastatteluja psykiatrisesta osastohoidosta kotiutuneiden kanssa eri puolilla Suomea.

Tutkimustuloksia käytetään hoidon arviointiin ja kehittämiseen. Projektin liittyvät valmisteilla olevaan eurooppalaiseen tutkimushankkeeseen, johon on tarkoitus osallistua kuntoutuja-tutkijoita myös Italiasta, Norjasta ja Unkarista. Kansainvälistä hanketta koordinoidaan Livornosta, Italiasta.

Toimintavuonna tutkittiin mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut Joensuun ja Imatran seuduilla. Raportin viimeistely jäi vuoden 2008 puolelle.

Suomen ensimmäiset kuntoutuja-tutkijat valmistuivat.

Kuva: Pentti Mononen

Kansainvälinen yhteistyö

Liitto on mukana useissa mielenterveysalan ja mielenterveyskuntoutuksen kansainvälisissä järjestöissä ja yhteistyöfoorumeissa.

Pohjoismainen toiminta

Nordisk Förening för Social och Mental Hälsa (NFSMH) on Pohjoismaisen neuvoston rahoittama mielenterveyskuntoutujien yhteistyöjärjestö

Liiton edustajat osallistuivat NFSMH:n kokouksiin ja kesätapaamiseen Vöyrillä Pohjanmaalla.

Hela Kvinnan-pohjoismainen naisseminaari järjestettiin ensimmäistä kertaa. Seminaari pidettiin Hanasaarissa, ruotsalaissuomalaisessa kulttuurikeskuksessa. Aiheena oli sukupuoli, valta ja väkivalta. Seminaari oli

suunnattu pohjoismaisille kuntoutujille ja seminaarin kielenä oli ruotsi. Suomalaisien osallistujien lisäksi osallistujia Ruotsista, Norjasta, Tanskasta ja Islannista.

Mosambik

Liiton kehitysyhteistyöprojekti Mosambikissa jatkui. Projektin tavoitteena on tukea paikallista Toivon tie -nimistä mielenterveyskuntoutujien ja omaisten yhdistystä.

Chile

Yhteistyö Chilen valtakunnallisen CORES-yhdistyksen kanssa jatkui välittämällä postia ja suunnittelemalla sinne tehtävää vertaismatkaa.

Kuva: Aino Syyjänen

Neuvontapalvelut

Liitto palvelee kaikkia mielenterveyskuntoutujia, omaisia ja ammattihenkilöitä jäsenyydestä riippumatta erilaisissa pulmatilanteissa.

Oikeusneuvonta

Asiakkaita on ohjattu ja neuvottu hoidon, kuntoutuksen, tukien, palveluiden ja etuuksien saamisessa. Erityisesti on kiinnitetty huomiota kuntoutujien aseman ja oikeusturvan, tarpeen mukaisen hoidon ja kuntoutuksen sekä riittävien toimeentuloedellytysten toteutumisen turvaamiseen. Tarvittaessa on pyritty olemaan suoraan yhteydessä lakeja soveltaviin viranomaisiin. Neuvonnan kautta saadulla ajankohtaisella tiedolla on ollut suuri merkitys myös valtakunnalliselle, alueelliselle ja paikalliselle vaikuttamistoiminnalle.

Esille nousevia ongelmia ovat olleet riittävien sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä kuntoutuksen saaminen, toimeentuloon liittyvät kysymykset ja laitoshoidossa olevien ihmisten oikeuksien turvaaminen. Erityisesti ovat nousseet esille työkyvyttömyyseläkkeiden ja kuntoutustukien hylkäämistapaukset sekä tilanteet, joissa hoitoa, kuntoutusta tai palveluja ei ole saatu. Myös kohdelluun liittyvät epäkohdat ovat olleet esillä.

Sosiaalineuvonta

Sosiaalineuvoja on antanut neuvoja sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvistä palveluista ja etuuksista ja auttanut niiden hakemisessa. Neuvontaa on annettu puhelimitse, kirjeitse, sähköpostitse ja henkilökohtaisissa tapaamisissa. Valtaosa yhteydenottajista on ollut kuntoutujia, loput omaisia, läheisiä tai ammattilaisia. Suurin osa palveluista, tapaamisista ja sähköpostikeskusteluista on liittynyt sosiaaliturvan kokonaistilanteen kartoitukseen ja siihen liittyvään neuvontaan ja opastukseen.

Puhelimitse neuvontaa on annettu 320 kertaa. Valtaosa yhteydenottajista on ollut kuntoutujia, loput omaisia, läheisiä tai ammattilaisia. Henkilökohtaisia tapaamisia asiakkaan kanssa on ollut 102. Valtaosa näistä asiakkaista on kuntoutujia. Sähköpostitse sosiaalineuvojaa on lähestynyt 20 asiakasta. Eli yhteensä yhteydenottoja on ollut vuoden aikana 442.

Kuva: Sanna Raatikainen

Tietopalvelu Propelli

Tietopalvelu Propelli toimii Helsingissä, Kuopiossa ja Turussa. Käyntipisteissä palveltiin asiakkaita, mutta jokaisella paikkakunnilla käytiin myös kertomassa toiminnasta ja lakisääteisistä etuisuuksista erilaisissa tilaisuuksissa. Järjestettiin myös monenlaisia, aihepiiriin liittyviä koulutustilaisuuksia.

- ▶ Propelleissa oli kävijöitä yhteensä 2698
- ▶ Puheluita tuli 2159
- ▶ Sähköpostitse palveltiin 177:tä asiakasta.

Valtaosa yhteydenottajista oli mielenterveyskuntoutujia. Muita olivat sosiaali- ja terveysalan ammattihenkilöt, omaiset, läheiset ja opiskelijat.

Oman tilanteen ja tarpeen selvittely oli useimmiten käynnin aiheena, mutta paljon kyseltiin myös järjestö- ja vertaistukitoiminnasta. Juridiset kysymykset, etuudet ja palvelut sekä kuntoutuskurssit olivat myös monen tiedustelun aiheena.

Vertaisneuvojen palvelut

Propelleissa on käytettävissä myös vertaisneuvojen kokemusasiantuntemus. Vertaistukipuhelimeen vastasivat liiton kouluttamat kuntoutuja-asiantuntijat eli vertaisneuvojat, jotka antoivat soittajille henkilökohtaista, omaan kuntoutumiskokemukseen pohjautuvaa ohjausta ja keskustelua.

Soittojen yleisimpiä aiheita olivat masennus, ahdistus, yksinäisyys, elämäntilanteen pohdintelu, huoli lähei-

sestä, työssä tai opiskelussa jaksaminen sekä hoitoon oireisiin ja lääkkeisiin liittyvät kysymykset. Puhelut ohjautuivat vuonna 2007 pääosin Helsinkiin ja niitä oli 278 kpl.

Asumisen korjausneuvonta – Remppa

Asuntojen peruskorjausneuvonta siirtyi kohdennetun toiminta-avustuksen piiriin ja toimintaa lähdettiin viemään Keski-Suomeen ja Kainuuseen entisten Pohjois-Savon, Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Etelä-Karjalan lisäksi. Vuoden aikana korjausneuvonnan piirissä oli yhteensä 40 kohdetta, joihin haettiin tai valmisteltiin korjaus- tai terveyshaaitta-avustusta. Korjausneuvonnasta tiedotettiin kunnille, seurakunnille ja yhdistyksille sekä kirjeitse että osallistamalla mm. aluepäiville ja yhdistysten omiin tilaisuuksiin.

Rempan tehtävänä on myös vaikuttaa siihen, että hallinnolliset ratkaisut edistävät mielenterveyskuntoutujien asumisolosuhteiden myönteistä kehitystä osana psykiatrista avohoitoa ja tehdä tunnetuksi mielenterveyskuntoutujien erityisolosuhteita.

Vertaistalousneuvonnan projekti

Takuu-Säätiön hallinnoimaa ja Raha-automaattiyhdistyksen rahoittamaa Omille jaloille – Jalkautuvan vertaistalousneuvonnan osahanketta vuosina 2006–2009 vietään eteenpäin Rovaniemeltä käsin. Hankkeen tavoitteena on luoda toimintamalleja, joilla tavoitetaan talousvaikeuksissa olevat päihde- ja rikostaustaiset sekä mielenterveys- ja peliongelmaiset henkilöt.

Omille jaloille -hankkeessa alkuvuosi oli toiminnan suunnittelun, verkostojen luomisen ja tiedottamisen aikaa. Syksyllä pääpaino oli tukihenkilöiden rekrytoinnissa ja kouluttamisessa. Rovaniemellä pidettyyn kolmipäiväiseen koulutukseen osallistui 17 henkilöä.

Turvanen

Turvanen -toiminnan tavoitteena on kehittää toimintakäytäntöjä, joilla ennaltaehkäistään toistuvia psykiatrisia sairaalahoidoja ja tuetaan itsenäistä selviytymistä. Toimintaa on Vantaalla, Jyväskylässä ja Rovaniemellä. Toiminnan rahoitus perustuu kuntien kanssa tehtyihin ostopalvelusopimuksiin. Koska lähetteitä ei tarvita, Turvasen tarjoama kuntoutusohjaus on vapaaehtoista, asiakaslähtöistä, voimavarakeskeistä, suunnitelmallista, määräämättömää, asiakkaalle maksutonta ja joustavaa.

Turvanen tarjoaa kuntoutusohjausta, yhteisöllistä toimintaa ja tilapäistä turva-asumista. Asiakkaiden kanssa

laaditaan yksilöllinen kuntoutusohjaussopimus, jossa asiakas yhdessä kuntoutusohjaajan kanssa määrittelee tuen tarpeen ja ajoituksen sekä tarvittavat palvelut. Kuntoutusohjaussopimus sisältää mm. keskusteluita kuntoutumisen eri vaihtoehtoista, kuntoutumisen kokonaisuudesta ja sen suunnasta, yksilöllistä ohjausta, opastusta ja neuvontaa esim. viranomaisasioiden, koulutus- ja työllistymisvaihtoehtojen selvittämistä, kuntoutusohjaajan tapaamisia, puhelimitse annettavaa tukea tarpeen mukaan, päivä- ja viikko-ohjelman laatimista, vertaistoimintaan ohjaamista, työ- ja päivätoimintaan ohjaamista ja harrastamahdollisuuksien selvittelyä.

Vantaa

Vantaalla Turvasen toimintaa muutettiin vuoden loppuun mennessä siten, että turva-asunnot ja kaupungilla olevat tukisuhteet lopetettiin vuoden loppuun mennessä.

Asiakkailla saatiin pysyvät vuokrasopimuksen kaupungin kanssa. Pysyvän asumisen lisäksi järjestetään edelleen kokeiluasumista, mutta kriisiasumisesta luovuttiin. Asumisvuorokausia oli yhteensä 3716.

”Olkari” -toimintaa kehitettiin ja joitakin uusia kuntoutusohjausasiakkaita otettiin.

Jyväskylä

Jyväskylässä Turvasella oli käytössä kolme turva-asuntoa, joiden läheltä löytyvät tarvittavat palvelut ja joihin kulkuyhteydet ovat hyvät. Vuonna 2007 asiakkaina oli 63 henkilöä. Asiakaskäyntejä tehtiin 1030. Turva-asumijaksolla oli 12 eri henkilöä, heistä asunnottomia oli 2. Naisasiakkaita oli 2/3 ja miehiä 1/3. Alle 30-vuotiaiden osuus oli lähes puolet.

Turva-asunnon asukkaista puolet käytti turva-asuntoa lyhytaikaiseen kriisiasumiseen. Noin neljäsosa asukkaista turva-asunto palveli pitkän sairaalahoidon jälkeisenä välivaiheena itsenäiseen selviytymiseen. Puolet asukkaista lähti omaan asuntoon.

Rovaniemi

Rovaniemen kaupungin kanssa käydyissä sopimusneuvotteluissa elokuussa 2006 sovittiin puitesopimus vuosille 2007–2011. Turva-asuntoja on kaksi ja ne sijaitsevat keskustan tuntumassa.

Asiakkaita oli 226, heistä naisia 56 % ja miehiä 44 %. Suurin osa heistä oli yksinäisiä ihmisiä ja noin puolella asukkaista oli ainakin yksi sairaalahoidon psykiatrisessa sairaalassa.

Turva-asunnoissa oli 15 asukasta vuoden 2007 aikana, naisia 8 ja miehiä 7. Keskimääräinen asumisjakson kesto oli 42 vuorokautta.

	TILIKAUSI 2007	TILIKAUSI 2006
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	46 075	47 470
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	145 608	131 682
Kesk.eräiset hankinnat	1 708	
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	191 191	189 373
Pysyvät vastaavat yhteensä	384 581	368 525
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Valmiit tuotteet	16 034	20 053
Pitkäaikaiset saamiset		
Pääomalainasaamiset	10 000	10 000
Saamiset		
Myyntisaamiset	200 544	122 410
Siirtosaamiset	329 497	188 776
Menoennakot	36 886	58 231
Rahat ja pankkisaamiset	491 872	93 252
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	1 084 833	492 721
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 469 414	861 246
V A S T A T T A V A A		
OMA PÄÄOMA		
Sidotut rahastot		
Tutkimusrahasto	4 839	4 839
Käyttörahasto	18 745	18 745
Edellisten tilikausien tulos	222 353	213 080
Tilikauden yli-/alijäämä	- 37 860	9 274
Oma pääoma yhteensä	208 078	245 937
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Siirtovelat	433 791	
Lyhytaikainen		
Tuloennakot	44 588	155 327
Ostovelat	110 733	58 924
Siirtovelat	619 503	399 740
Muut lyhytaikaiset velat	52 721	1 318
Lyhytaikainen vieras pääoma	827 545	615 309
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 469 414	861 246

	1.1.-31.12.2007	1.1.-31.12.2006
VARAINAINEN TOIMINTA		
Tuotot	4 477 493	3 903 012
Kulut		
Henkilöstökulut	- 2 512 859	- 2 317 415
Poistot	- 59 700	- 51 760
Muut kulut	- 2 774 678	- 2 297 080
Tuotto-/kulujäämä	-869 743	- 763 242
VARAINHANKINTA		
Tuotot	157 013	121 975
Kulut	- 32 283	- 35 361
Tuotto-/kulujäämä	- 745 013	- 676 628
SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA		
Tuotot	10 827	2 453
Kulut	- 2 674	- 1 552
Tuotto-/kulujäämä	- 736 860	- 675 726
AVUSTUKSET		
Yleisavustukset	699 000	685 000
Investointiavustus	40 000	
Investointiavustus, käyttö	- 40 000	
Tuotto-/kulujäämä	- 37 860	9 274
Tilikauden yli-/alijäämä	- 37 860	9 274

HENKILÖKUNTA JA TOIMISTOT

Vuonna 2007 liiton kuukausipalkkaisen henkilökunnan määrä oli yhteensä 71 henkilöä. (Tässä luvussa on mukana 1 toimivapaalla ja 1 hoitovapaalla oleva sekä kaksi vuorotteluvapaalla olevaa.)Kokoaikaisia vakituisia liitossa oli 46, osa-aikaisia vakituisia 2, kokoaikaisia määräaikaisia työntekijöitä 13 ja osa-aikaisia määräaikaisia 5. Työllistämistuella työllistettyjä oli 5. Lisäksi liitolla oli palkkalistoillaan keikkaluontoista työtä tekeviä kurssiohjaajia 37 ammattiohjaajaa ja 20 vertaisohjaajaa. Vertaisneuvoja 23 henkilöä, joista Helsingissä 11, Turussa 4 ja Kuopiossa 8.

Liiton keskustoimisto toimi osoitteessa Ratakatu 9, 00120 Helsinki. Lisäksi toiminnanjohtajalla oli toimitila Hyvän mielen talolla Oulussa.

Liitolla oli aluekeskukset Kuopiossa, Turussa ja Rovaniemellä. Aluejohtajia oli viisi; Helsingissä, Turussa ja Rovaniemellä yksi ja Kuopiossa kaksi aluejohtajaa.

Turvasen toimipisteet sijaitsivat Vantaalla, Jyväskylässä ja Rovaniemellä. Liikuntasihteerin äitiyslomasijaisella oli toimipaikka Tampereella. Equal-projektissa työskenteli yksi projektityöntekijä, jolla oli toimitilat Joensuussa.

Useissa liiton toimipisteissä on toimintavuoden aikana ollut harjoittelijoita eri oppilaitoksista ja mielenterveyskuntoutujia mm. työkokeilujaksolla.

HALLITUS

Hallitus kokoontui toimintavuoden aikana 6 kertaa. Sen puheenjohtajana toimi Pekka Sauri ja varapuheenjohtajana Leena Raitanen. Muut jäsenet: Markku Forsström, Veikko Ihalainen, Saara Kaarna, Raimo Matikainen, Erkki Mustonen, Jyrki Nieminen ja Päivi Palin. Veikko Ihalainen kuoli 30.12.2007.

Kuva: Ismo Laukkarinen

LIITTOVALTUUSTO

Liittovaltuusto kokoontui kaksi kertaa.

Puheenjohtaja

Marjatta Vehkaoja
Vaasa

Varapuheenjohtaja

Heikki Kähkönen
Anjalankoski

Jäsenet

Kirsi Brostöm
Turku

Valma Gröhn
Juuka

Anté Haltta
Helsinki

Jorma Heikkinen
Turku

Riku Jeskanen
Lieksa

Anja Karjalainen
Karjaa

Kaija Koistinen
Kuopio

Paavo Komulainen
Kajaani

Harri Kotikangas
Varkaus

Liisa Kumpulainen
Viitasaari

Jorma Leppänen
Hyvinkää

Matti V. Markkanen
Pieksänmaa

Laila Nielsen
Espoo

Hilkka Niskanen
Mikkeli

Merja Pohjankoski
Espoo

Matti Poutiainen
Savonlinna

Seppo Rasmus
Kalajoki

Marita Rautio
Simo

Kari Salmela
Pudasjärvi

Martti Salminen
Turku

Seppo Sandelin
Sotkamo

Leila Sarajärvi
Rovaniemi

Jukka Sievänen
Helsinki

Matti Sora
Rauma

Keijo Virtanen
Lahti

Mielenterveyden
keskusliitto

**KESKUSTOIMISTO: HALLINTO JA TALOUS
KUNTOUTUS
KOULUTUS JA AMMATILLISEN KUNTOUTUMISEN TUKI
VIESTINTÄ JA TUTKIMUS**

Ratakatu 9
00120 Helsinki
Puh. (09) 5657 730
Fax (09) 5657 7334
www.mtkl.fi

ALUEKESKUKSET

Helsinki

(09) 565 77 344
0500 844 576
Ratakatu 9
00120 Helsinki

Kuopio

(017) 369 5083
050 362 7637
Minna Canthin katu 4 C
70100 Kuopio

Rovaniemi

050 514 7196
Ukkoherrantie 16
96100 Rovaniemi

Turku

050 563 0164
Läntinen pitkäkatu 35, 2. krs
20100 Turku

LIIKUNTA

050 383 0236

NEUVONTAPALVELUT

TIETOPALVELU PROPELLI

kuntoutusneuvojat

puh.0203 91920

vertaisneuvojat

puh.0203 91920

oikeusneuvonta

puh.(09) 565 77 327

sosiaalineuvonta

puh.(09) 565 77 328

KÄYNTIPISTEET

Helsinki

Ratakatu 9, 1. krs

Kuopio

Minna Canthin katu 4 C, 3. krs
käynti Satamakadulta

Turku

Läntinen pitkäkatu 35, 2. krs

TURVANEN

Rovaniemi

(016) 319 931

Vantaa

(09) 2769 1044

Jyväskylä

(014) 616 899

**ASUNTOJEN
KORJAUSNEUVONTA**

Etelä-Savo ja

Etelä-Karjala

(015) 369 588

050 500 4039

Pohjois-Savo ja

Pohjois-Karjala

(017) 369 5084

040 511 8154

Mielenterveyden
keskusliitto